

Dnr 1.2-738-2016

Årsrapport 2015 Kyrkogårdsnämnden

Rapport från
Stadsrevisionen

Nr 24, 2016

Dnr 3.1.2-67/2016

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemorior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Fördjupade granskningar som sker under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

Till
Kyrkogårdsnämnden

Årsrapport 2015 för kyrkogårdsnämnden

Revisorerna i revisorsgrupp 2 har avslutat revisionen av kyrkogårdsnämndens verksamhet under 2015.

Revisorerna har den 15 mars 2016 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till kyrkogårdsnämnden för yttrande senast 2016-06-30. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnats till kommunfullmäktige bifogas.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 2.

Michael Santesson
Ordförande

Maria Lövgren
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att kyrkogårdsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Bedömningen grundar sig på att fullmäktiges verksamhetsmål i huvudsak har uppnåtts och att budgethållningen varit tillräcklig. Nämndens utfall uppvisar ett överskott med 10,9 mnkr i förhållande till budgeten, vilket i huvudsak beror på lägre kapitalkostnader beroende på förseningar inom investeringsprojekten.

Intern kontroll

Nämndens interna kontroll bedöms ha varit tillräcklig.

Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit bristfällig under året.

Granskningar av om nämnden har en tillräcklig intern kontroll av inköp och anskaffning av varor och tjänster samt underhåll av begravningsplatser har genomförts. Vissa brister har noterats i granskningarna med dessa är inte av sådan karaktär att de påverkar nämndens interna kontroll.

Bokslut och räkenskaper

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed. Under året har nämndens interna kontroll avseende redovisning av anläggningstillgångar granskats. Inga väsentliga brister har noterats som påverkar bedömningen av nämndens räkenskaper.

Innehåll

Årets granskning	1
Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
Intern kontroll	3
Bokslut och räkenskaper	5
Uppföljning av tidigare års granskning	5
Bilaga 1 - Bedömningskriterier	1
Bilaga 2 - Årets granskningar	1
Bilaga 3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer	1

Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt reglementet för stadsrevisionen och god revisionsordning i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Kriterier för bedömningen redovisas i *bilaga 1*.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i *bilaga 2*.

En uppföljning av hur nämnden har beaktat rekommendationer från tidigare års granskning redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i *bilaga 3*.

De förtroendevalda revisorerna har träffat representanter för nämnden i samband med genomgång av 2014 års granskning och avstämning inför 2015.

Granskningsledare har varit Örjan Palmqvist vid revisionskontoret och Peter Alm vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Sammantaget bedöms att kyrkogårdsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2015:

Mnkr	Budget 2015	B o k s l u t 2 0 1 5			Budget-avvikelse 2014
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Kostnader	183,0	194,8	-11,8	-6,4%	-4,1
Intäkter	35,1	43,6	8,5	24,2%	4,6
Verksamhetens nettokostnader	147,9	151,2	-3,3	-2,2%	0,5
Avskrivningar	17,5	9,9	7,6	43,4%	8,4
Internräntor	7,9	1,3	6,6	83,5%	6,4
Driftbudgetens nettokostnader	173,3	162,4	10,9	6,3%	15,3
Investeringsplan					
Utgifter	35,0	29,7	5,3	15,1%	-3,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0
Nettoutgifter	35,0	29,7	5,3	15,1%	-3,1

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med 10,9 mnkr i förhållande till budgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

Driftbudgetens nettokostnader uppvisar ett överskott på 10,9 mnkr.

Nämndens kostnader uppvisar ett överskott på 2,4 mnkr. Den huvudsakliga förklaringen är att medel för kapitalkostnader inte har tagits i anspråk fullt ut beroende på förseningar inom investeringsprojekten. Överskottet för kapitalkostnaderna uppväger överskridanden inom verksamheterna för bland annat renovering av takterrass vid Råcksta krematorium samt renovering av Sandsborgs kyrkogårdens mur.

Nämnden intäkter uppvisar ett överskott på 8,5 mnkr. Överskottet består i huvudsak av ökade intäkter för feriearbetande ungdomar och personer som står utanför arbetsmarknaden. Även krematorieintäkterna har ökat då fler kremationer har utförts åt länets församlingar.

Nämnden begär ombudgetering av 3,4 mnkr för implementering av teknisk plattform samt 5,3 mnkr för ej utnyttjade investeringsmedel för Järva begravningsplats till 2016.

Nämndens nettoinvesteringar uppvisar ett överskott på 5,3 mnkr. Överskottet har till största delen uppstått på grund av förseningar i detaljplanearbetet för den nya begravningsplatsen vid Järva. Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Verksamhetsmässigt resultat

Nämndens resultat för 2015 bedöms i allt väsentligt vara förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av nämndens verksamhetsberättelse samt på övriga granskningar som har genomförts under året.

Nämnden bedömer att tio av kommunfullmäktiges mål uppfylls helt och fyra mål uppfylls delvis. De mål som uppfylls delvis är *"Stockholm är klimatneutralt"*, *"Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor"*, *"Transporter i Stockholm är hållbara"* samt *"Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar"*. Sammanfattningsvis bedömer nämnden att fullmäktiges verksamhetsmål i huvudsak har uppnåtts. Revisionskontoret delar nämndens bedömning.

Nämnden har tagit fram 14 egna mål. Aktiviteter finns till flertalet mål. Indikatorer finns till några. Nämnden bedömer att 12 mål uppfylls helt och två mål uppfylls delvis. De mål som uppfylls delvis är *"Verksamheternas negativa miljöpåverkan ska minska"* samt *"Kyrkogårdsnämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare"*. Revisionskontoret delar nämndens bedömning.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. En tillräcklig intern kontroll innebär att kontrollen är aktiv och ändamålsenlig. Att arbetet med den interna kontrollen är strukturerat samt integrerat i organisationen, system och det löpande arbetet. Den interna kontrollen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

Sammanfattningsvis bedöms att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig. De iakttagelser som ligger till grund för denna bedömning redovisas nedan. Av redovisningen framgår att inga väsentliga brister har noterats.

En del i nämndens interna kontroll är att säkerställa en ändamålsenlig styrning och kontroll av ekonomi och verksamhet.

En granskning av nämndens verksamhetsplan för år 2015 visar att nämndens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som nämnden bedriver. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.

Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter.

Nedanstående sammanställning visar att prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit bristfällig under året. Avvikelsen för nettoutfallet på driftbudgeten är 3,4 % mellan tertialrapport 2 och bokslutet. Avvikelsen förklaras av ökade kostnader för murrenoveringen vid Sandsborgskyrkogården. Även akuta fasadrenoveringar och ökade kostnader för skadegörelse har påverkat resultatet.

Mnkr	Tertial- rapport 1 2015	Tertial- rapport 2 2015	Bokslut 2015	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Kostnader	181,0	182,5	194,8	-12,3	-6,7%
Intäkter	38,1	39,9	43,6	3,7	9,3%
Verksamhetens nettokostnader	142,9	142,6	151,2	-8,6	-6,0%
Avskrivningar	12,0	10,0	9,9	0,1	1,0%
Internräntor	3,9	4,4	1,3	3,1	70,5%
Driftbudgetens nettokostnader	158,8	157,0	162,4	-5,4	-3,4%
Investeringsplan					
Utgifter	35,0	25,0	29,7	-4,7	-18,8%
Inkomster					
Nettoutgifter	35,0	25,0	29,7	-4,7	-18,8%

Revisionskontorets granskning av nämndens system för intern kontroll visar att nämnden i december 2012 fastställt ett system för intern kontroll. Revisionskontoret rekommenderar att nämnden reviderar sitt system för intern kontroll.

Nämnden internkontrollplan innehåller tre processer och fem kontrollmoment. Kontrollmomenten har genomförts och dokumenterats. Resultatet av granskningarna rapporteras löpande till förvaltningens riskledningsgrupp. Uppföljningen av internkontrollplanen rapporteras sammanfattningsvis som ett

avsnitt, en gång per år, i nämndens verksamhetsberättelse. En avvikelse konstaterades i granskningen. Gällande rutiner för gravsättning i minneslund hade inte följts. Ärendet har följts upp av förvaltningen. I övrigt har endast smärre iakttagelser noterats.

Revisionskontoret har under året genomfört en granskning av om nämnden har en tillräcklig intern kontroll av inköp och anskaffning av varor och tjänster. Även nämndens hantering av underhåll av begravningsplatser har granskats. Vissa brister har noterats i granskningarna men dessa är inte av sådan karaktär att de påverkar nämndens interna kontroll. Granskningarna av nämndens interna kontroll redovisas i *bilaga 2*.

Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på de övriga granskningar som genomförts under året. Under året har nämndens interna kontroll avseende redovisning av anläggningstillgångar granskats. Inga väsentliga brister har noterats som påverkar bedömningen av nämndens räkenskaper. Granskningen redovisas i *bilaga 2*.

Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av hur nämnden har beaktat rekommendationerna, se *bilaga 3*.

Uppföljning visar att nämnden i huvudsak har beaktat revisionens rekommendationer.

Bilaga 1 - Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnittet Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

- Nämndens resultat lever upp till fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Nämnden genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Nämnden har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/utföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade enligt kommunala redovisningslag och god redovisningssed.

Bilaga 2 - Årets granskningar

Granskningar och projekt under perioden april 2015 – mars 2016

Intern kontroll

Underhåll av begravningsplatser

En granskning har skett av nämndens underhåll av begravningsplatser, kyrkogårdar och kulturhistoriskt intressanta byggnader för begravningsändamål. Bedömningen är att den interna kontrollen är i huvudsak tillräcklig. Nämnden har underhållsplaner för sina anläggningar där åtgärd, kostnad och när i tiden åtgärden ska genomföras framgår. Flertalet av nämndens anläggningar är byggda före 1939 och omfattas därför av bestämmelserna i kulturmiljölagen. Där framgår bland annat att vård- och underhållsplaner ska tas fram som redovisar hur anläggningarna ska vårdas och underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskas och att utseende och karaktär inte förvanskas. Nämnden rekommenderas att ta fram en vård- och underhållsplan som även innehåller dessa delar.

Inköp och anskaffning

En granskning har genomförts av om den interna kontrollen avseende inköp/anskaffning av varor och tjänster är tillräcklig. Granskningen visar att den interna kontrollen avseende inköp/anskaffning inte är helt tillräcklig. Bedömningen grundar sig på att endast sex av 33 fakturor uppfyller samtliga kontrollpunkter i granskningen gällande formaliakrav på fakturan. Vidare har inte förvaltningen någon uppföljning av att inköp görs korrekt, att avtal efterlevs eller att leverantören och förvaltningen fullgör sina åtaganden enligt avtal. Revisionskontoret rekommenderar att rutiner tas fram som säkerställer spårbarhet av att beställning och leverans är enligt avtal samt rutiner för uppföljning av avtal.

Bokslut och räkenskaper

Anläggningstillgångar

Granskning har skett av om den interna kontrollen avseende redovisning av anläggningstillgångar är tillräcklig och om uppgifterna i redovisningen är aktuella, fullständiga och rättvisande. Kontroll har även skett av att avskrivning och avskrivningstider sker i enlighet med stadens anvisningar (komponentavskrivning) samt att bokförda utgifter är hänförliga till investeringsobjektet. Revisionskontoret bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig och att redovisningen av tillgångarna i allt väsentligt följer stadens

anvisningar och god revisionsred. Även avskrivning och avskrivningstider följer i huvudsak god revisionsred och har hanterats rätt i anläggningsregistret. Dock rekommenderas att kontrollen stärks främst avseende specifikation och hänvisningar till investeringsprojekten på leverantörsfakturor.

Bilaga 3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
2012	Redovisning Att nämndens rutiner för löpande periodiseringar inte är fullt utvecklade. Att nämnden löpande periodiserar intäkter och kostnader. (ÅR)	X			Nämnden periodiserar numera både kostnader och intäkter.	
2013	Nämndens säkerhetsarbete Att nämnden i sitt säkerhetsarbete fastställer en brandskyddsorganisation med tydlig dokumenterad ansvarsfördelning och hur brandskyddet ska planeras. (ÅR)	X			Nämnden har en brandskyddsansvarig och det finns en organisation för detta. Ansvarsfördelningen är dokumenterad.	
2014	Bisysslor Förvaltningen bör dokumentera sin rutin för hantering av bisysslor.(ÅR)			X	Nämnden har ingen dokumenterad rutin för hantering av bisysslor.	
2014	Moms Förvaltningen rekommenderas att dokumentera genomförda kontroller avseende moms.(ÅR)	X			Moms kontrolleras nu för alla poster.	
2015	Underhåll av begravningsplatser Nämnden rekommenderas att ta fram en vård- och underhållsplan.(ÅR)					2016
2015	Inköp och anskaffning Förvaltningen rekommenderas att ta fram rutiner som säkerställer spårbarhet av att beställning och leverans är enligt avtal samt att rutiner för uppföljning av avtal tas fram.(ÅR)					2016

AR – Årsrapport

P - Projektrapport

Till kommunfullmäktige
i Stockholms stad

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR KYRKOGRÅDSNÄMNDEN ÅR 2015

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat kyrkogårdsnämndens verksamhet under år 2015.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt kommunfullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till kommunfullmäktige.

Vårt ansvar är att granska om nämndens verksamhet bedrivits enligt fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare om nämndens räkenskaper är rättvisande och om den interna kontrollen varit tillräcklig.

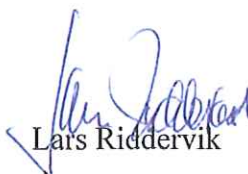
Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och stadens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vi bifogar en sammanfattande redogörelse för resultatet av vår granskning.

Vi bedömer sammantaget att kyrkogårdsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Nämndens interna kontroll bedöms ha varit tillräcklig. Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.

Vi tillstyrker att kyrkogårdsnämnden och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Stockholm den 15 mars 2016

Michael Santesson

Lars Riddervik

Andreas Bjerke

Barbro Ernemo

Carolina Gomez Lagerlöf

Birgitta Guntzsch

Kajsa Fogelberg

Inge-Britt Lundin

Bosse Ringholm

Bilaga till revisionsberättelsen för år 2015.

KYRKOGRÅRDSNÄMNDEN

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att kyrkogårdsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Bedömningen grundar sig på att fullmäktiges verksamhetsmål i huvudsak har uppnåtts och att budgethållningen varit tillräcklig. Nämndens utfall uppvisar ett överskott med 10,9 mnkr i förhållande till budgeten, vilket i huvudsak beror på lägre kapitalkostnader beroende på förseningar inom investeringsprojekten.

Intern kontroll

Nämndens interna kontroll bedöms ha varit tillräcklig.

Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit bristfällig under året.

Granskningar av om nämnden har en tillräcklig intern kontroll av inköp och anskaffning av varor och tjänster samt underhåll av begravningsplatser har genomförts. Vissa brister har noterats i granskningarna med dessa är inte av sådan karaktär att de påverkar nämndens interna kontroll.

Bokslut och räkenskaper

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed. Under året har nämndens interna kontroll avseende redovisning av anläggningstillgångar granskats. Inga väsentliga brister har noterats som påverkar bedömningen av nämndens räkenskaper.

Rapportförteckning

Årsrapport 2015 för kyrkogårdsnämnden (nr 24, 2016)